

БУРАДАЙ УНЖЭН

Бүгэдэ арадай газетэ

1992
МАРТ
26
Харгшан туулай
Һарын 23
ЧЕТВЕРГ
Һаргай 5
№ 59 (17418)
сэн 6 мүч

Хабарай тарилгыг угтуулан

рээгээ хэлгүүлхэ, андалдаха хэрэгтэй болоно. Урэнэй гарасаар тарилгыг гасарта хүргэдөггүй хүрэнгэ республика доторнай 16 процент болодог юм. Гансал Ивалгын Прибайкалийн районуудта энэ дүн дээшээ гэхэ гү, али 25 процент болоно.

Республика дотор бии байһан урэнэ хүрэнгын шарайнгаа талаар нимэ хангалтагүй байдалын юу гэршэлнэб гэбэл, эдэ урэнээс дары түргэнөөр сөбөрлөхэ, сорт сортоорнь илгэха талаар орто оньһон машинуудаа һаян сагта хүдэлгэхэ хэрэгтэй.

Урэнэй гарасаар бирагуй шанартай 6000 шахуу тоноо хүрэнгэ һайн шанартай урэнөөр хэлгүүлгэдэхэ болоно. Республикын бүхэ ажахиюудай байдалын бултадаа нимэ муу гэхын аргагүй. Вэшүүрэй районий Охин-Булагай совхозой, Калинин нэрэмжэтэ колхозой, Мухар-Шэбэрэй районий Лениной нэрэмжэтэ, «Знамя вай нэрэмжэтэ совхозууд мүн бусадые ажахиюуд урэнэ хүрэнгээ энэ жэлэй хабарай тарилгада оройдоошье бэлдэжэ бирабагүй. Эдэнэрэй гол шалтаганынь гэхэдэ, урэнэ хүрэнгээс буртаг үбнэһоонь илгэха шалаагүй байха юм. Тэрэнээ сөбөрлөхэ талаар хүдэлмэрэ хангалтагүйгөөр энхилэн дээрэһэн нимэ байдал төхөөлдөө шуу. Ушар тимэһээ дээрэ нэрлэгдэтше ажахиюуд тарилгын эхилтэр урэнэ хүрэнгээс дахинаа сөбөрлөхэ болонхой.

Республика дотор тарилгын шанарта хүргэдөггүй урэнэй 43 процентийг буртаг үбнэһэй холисолдоһон гэжэ мэдэнэбди. Зэдын райондо 67 процентийг, Баргажанай райондо 66, Яруунын райондо 62, Тунхэнэй 59, Хэжэнгын, Ивалгын районуудта 56 процентийг буртаг үбнэһэй холисолдоһон гэжэ элрүүлгэдэнхэй.

Тарилгын шанарта хүргэдөггүй хоёрдохой талань хадаа шийг нойтогор элбэг урэнэ баһал олоор дайраллана. Шалагалаһан урэнэ хүрэнгын 19 процентийг шийг нойтогой гэжэ элрүүлгэдэ. Табгажатай райондо 85 процент, Тунхэнэй 52, Хэжэнгын райондо 44 процент хүрэнгын шийг нойтогор элбэг байна. Нимэ шанартай урэнэ саа-шадлаа үжжээ һаллаха хэ юм. Тимэһээ тарилгын урда тэһэн шийг нойтогор элбэг бүхэ урэнэ хүрэнгынгөө гарасын шаллаха, хэрлээ гарасын үгэ гэһа һаана гэрээшээр.

Г. МАШКОВИЧ, республикын гүрэнэй урэнэй инспекциин ахамад агроном.

Мухар-Шэбэрэй районной «Мир» колхозой энэ жэлэй хабарай тарилгыг ямар бэлдхэлтэйгээр угтажа байһаарнь һонирхон, манай штатнабшэ корреспондент В. Р. Шиндармаев тус ажахын агроном-семеновод Олег Николаевич Сафоновто хэдэн асуудалтайгаар хаядаба.

ЯМАР ҮРЭНЭ ХЭРЭГЛЭХЭНЬ БЭ?

— Ороһото ургамалуудай урэнэ хүрэнгөөр хэр хангалданхай гэжэ бэ?

— Страховой жасые оруулаад харабал, бидэ мүнөөдэрэй байдалаар бүхыдөө шэнинсын 5605 центнер урэнэ тэй, оббосой 4100 центнер урэнэ тэй байнабди. Тэрэнэһэ гадур 2000 центнер урэнэй хартааба манда бии.

— Тэдэнэрэй шанарын ямар юм?

— Ороһото ургамалуудай энэ жэлдэ тарилгата урэнэһиний гол түлэб нэгдэхэ, хоёрдохой классай шанартай юм. Тухайлан хэлбэл, бидэ шэнинсын «лютеценс-521» сортын 1000 центнер урэнэ бэлдэнхэбди. Эдэнэй бултага тарилгын нэгдэхэ классай болоно. Тэрэнэһэ гадур шэнинсын «селэнгэ» сортын 2892 центнер хоёрдохой классай урэнэ байха. «Томо ороһотой» сортын оббос ургуулагдаһи. 3469 центнерын хоёрдохой, 971 центнерын гурбадахой сортын оббос бэлдэнхэбди. Оббосой «немчинский-2» сортын урэнэ хадагалданхай. Эдэн гурбадахой классай шанартай юм. Нигээд хадаа дулаарха эхилхэдэнь, тэрэнэ хоёрдохой классай болгохо талаар хүдэлмэри ябуулахэбди.

— Олег Николаевич, урэнэй хартааба тухай хэлэжэ үгыт. Тэрэнэй хэр хэрэ бэ байнаб? Шанарын хайша юм?

— Би дээрэ хэлэжэ һэмби. 2000 центнер хартааба урэнэһа гэжэ хадаганхай. Эдэнэй контейнерууд соо шэнэ гуримаар хадагалданхай юм. Энэ хүрэнгэмнай манда хүрэхэгүй. Хүн сонһоо урэнэһэй адагын 700 гаад центнер хартааба хүдэлдэха абхаха ёһотойбди. Энэ талаар нотагайхидтага, районной түб һуурын хүн зонтой хэлэжэ хэжэ эхилнхэбди. Шанар тухайн хэрэбди, юрын урэнэ лэ даа. Һайн сортын урэнэ мүнөө одоо үвэтэй болонхой хэ юм. Энэ талаар үшөө хаража үзэхэбди. Байгша ондо бидэ 90 гектарт хартааба тарихаа хараалнабди.

Мүнөө үдэ төлөөр үбнэ гэжэл бэлдхэлгэдэ, ургаса хурялгада хэрлэгдэхэ техникэ бэлдэхэ эхилбэ.

Л. ЛУГОВСКОЙ, Бэшүүрэй район.

Степанида Полкарповна Степанова гушаад жэлдэ Ивалгын районий хуралсаай «Байгал» ажахыда һаалишадай тоодо оройон байха юм. С. П. Степанова даажа байһан үнөөдэ зоотехническэ ёһо гуримаар харуулаха, радиоһиние зүбөөр табижа, жал бүхэндэ үндэр үрэ дунгүүдэ туйладаг юм.

Унгэрһан табан жэлүүдэр тэрэ Степанова үндэр үрэ дунгүүдэ туйлажа, Ажалай Алдар Солын III болон II шатын орденуудаар шагнагдаа һэн.

Нэгдөөн жэлэй дунгүүдэр тэрэ бүхэ үнөөдэ 712 центнер үбнэ һаажа, республикын һаалишадай дүрбэн мянгатай маубай гүшүү болоһон байна. Тухайлабал, тэрэ үнэи бурһөө 4146 килограмм үбнэ һаажа болоһон һаалишадай республикнсаа сулган дээрэ нэгдөөн жэлэй амжалтануудайһаа түлөө тэрэ Хүндэлэй грамотаар, 600 тухэрэй үнэтэ бэлгээр шагнагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭЙ: С. П. Степанова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА фото.

АНХАРАГТЫ! НИГҮҮЛЭСХЫ СЭДЬХЭЛЭЙ АУКЦИОН!

Дайнай ба ажалай ветерануудай республикнсаа совет 1992 оной апрелин 4-дэ БМДК гай спортзал соо (Ключевская, 21) нигүүлсхы сэдьхэлэй туһаламжа үзүүлэхэ аукцион үнгэрэхэ. «Жигули», «Москвич-21041» тухэлэй автомашинауд, «Нерис» мебель, «Арас», «Журавушка» зөөлөн мебель, диванууд, гурбан үүлэтэй, гэрэлтэй шкафууд, «Уют-6» тухэлэй кухинь комплект, үнгэтэ ба юрын телевизорнууд, холодильникууд, угаалай ба селдотой машинауд, спортивна костюмууд, ноһон платк ба джемперүүд, пальтогой бүүдүү, типографини саарһан болон арад зоной ургэнөөр хэрэгдэдэг бусад эд барап худалдаанда табигдаха.

Мүнүгэтэ нэгэ газетээ таралһан, уншагшадтаа хүргэхын тулада 23-һаа 30 хүрэтэр мүнүгэ, жэшээлхэдэ, манай газетэ гаргалдаха багтаа болоно. Энэ ушарта яахыншы аргагүй юм. Онда тэрэнэ хандаха багаханшэ ара боломжо үгы бишуу. «Нигүүлсхэ газетэ барлалгын, таралгын, худалалгын хэрэгтэй нэгэ гартта байһан сагта энэ дүхэрин соһоо гаргажа, юб даа хэрэ ара отро олодохогүй байна. Тимэһээ долгүүрэй бодото дээрэ толгоһонд, дээрэ дурсгалтага албангуудтай аламта туршааар хүсэн олодоод һань, тон һайн байха һааб даа.

Мүнөө аймагай һонинуудай байдалаар һонирхоһодо, байдал үнхөөрөө хүндэ байна. Олон газарта хүдэлмэрилгэндыг үсөөрүүлгэн эхээр болоно, журналистуудай дунда эргын салин 900—1000 тухэрин байна, урдалын шиндхэгдэгүй байһан тэдэнэрэй ажагуудай амин шукала асуудалууд бүри хурсадана, социалһан талаар хамгаалагласань улам буларна.

Нимэ оршон байдала гол юмһан хадаа һонин бүхэниэ бүтэн бүтэнээр үлөөхэ асуудал мүн. Юб гэхэдэ, олон жэлүүд соо бүридлэн бии боложо байһан зөхөхы кол-лективные усадхаад, һуудлэн дахинаа һэрэгэн бии болохо гэжэ айхабар ороо асуудал бишуу. Һайн журналистые хүүмүүжүүлхын тула нилээн горитой саг хэрэгтэй гээд мартажа болохо юм гү?

«Хабарай үдэр жэл тэжээдэг», «Ухибүүд нотаг бүхэһингөө нэрэ хүндые хамгаална», «Ой модомнай эзэтэй гү?», «Эхэ монгол хэлэ бэшгэй 4-дэхи хэшээл», «Буряад оройн буддын шажанай ном сударай шэмэглэл».

ИТАР-ТАСС ҺУҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

ҮМСЭЛЭГЫН АСУУДАЛ ЗҮЫШЭН ХЭЛСЭНЭ
МОСКВА. Россин Федерацин Верховно Советэй Президиумэй болон правительствын коллегин заседани мартын 24-дэ Кремль соо боложо, 1992 ондо Россин гүрэнэй ба муниципальна предприятинуудыг үмсэлхэ гүрэнэй программа тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэе. Гүрэнэй зөөриг эрхилхэ талаар Россин Федерацин гүрэнэй комитетэй түрүүлэгшэ Анатолий Чубайс элидхэл хээ.

БУАЛГААН СААШАДАА ҮРГЭДХЭГДЭХЭГҮЙ
УСИНСК (Номи ССР). Эндэхи нефтяникууд скважинаудые зогсоохое болибо, Социально-ажайуудай харилсаануудые гуримшуулаха талаар Россин гурбан талын комиссин делегаци мартын 24-дэ Усинск хото эрхэ гүрэн мэдээсэл дуулахадаа, нимэ шиндхэбэри абһан байна. Усинскын нефтяникуудай болон бусад ажалшад тайһан эрилануудые байра дээрнэ харжа үзэхын тула Россин правительство энэ делегацие элгээнэ.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ПАРТИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛГЭШЭДТЭЙ УУЛЗАБА

МОСКВА. Мартын 24-дэ Россин Президент Борис Ельцин Россин политическэ партинуудай хүтэлбэрилгэшэдтэй уулзаа. Энэ уулзага хадаа апрелин 6-да нэгдэхэеэ байһан Россин арадай депутатуудай съездэе Президентын бэлдхэл ябуулжа байһан элжээтэ шата мүн.

ЕЛЬЦИН КОЛЬ ХОЕРОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

МОСКВА. Россин Президент Борис Ельцин мартын 23-да ФРГ-гүт федеральна канцлер Гельмут Кольттой телефоноор хөөрлөө.

Урда недедэ гэрэ Верховно Советэй депутатуудай бүлгэлэлнүүдэй залан хүтэлбэрилгэшэдтэй хөөрлөө һэн.

Энэ долоон хоногто парламентын депутатуудай хөөрлөөнүүд үргэлжүүлгэдэхэ. Энэ хөөрлөөнэй үедэ Дулдыданги бэшэ гүрэнүүдэй хамтаралай гэшүүдэй хүтэлбэрилгэшэдтэй Кневтэ болоһон уулзалгын дүнгүүд, Россин-Германиин харилсаанай элдэб асуудалууд, мүн Россидэ экономическа хубилалтын ябаса ба дэлхэйн хамтаралай талаһаа туһаламжа үзүүлэхэ асуудалууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ Президентын хөблэйг алабан мэдээһэнэ.

Буряадай ССР-эй арадай депутатуудай анхаралда

Буряадай ССР-эй Верховно Советэй VIII сессии мүнөөдэр үлөөнэй 10 сагта Буряадай ССР-эй Верховно Советэй заседанинуудай зал соо нэгдэхэ.

Буряадай ССР-эй арадай депутатууд болон Үргэдаһан хүнүүд үлөөнэй 8 час 30 минутһаа заседанинуудай залай фойе соо бүридхэлдэ абтаха.

Буряадай ССР-эй Верховно Советэй Президиум.

Аукцион 11 сагта эхилэхэ. Аукциондо хабаадахыгтэй урһаабди. Байхашаһан эд бараагаа худалдан абхыгтэй хүсээбди!

2, 4-дэхи маршруттай трамвайгаар, 1, 2, 17, 29, 30-дэхи маршруттай автобусуудаар ябжа, Лебедевэй нэрэмжэтэ гудамжын буудала бүүха.

КОМИСС.

Хүндэтэ журналистууд! Энэ хүндэ сагта зоригоо сангидажэ, урмага хухарангүй, урагшаа һанаатай ябагы гэжэ уралаха байба. Хөблөөдэ хабаатайгаар гаргаһан алдуу заабол забадахагүй юм гү? Юб гэхэдэ, олоһон мэдээсэлүүдэ дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлүүдгүйгөөр мүнөө сагта олонингын дунда хүдэлхэ гэжэ айхабар хүшэр хэ юм.

Мүнөө дээрэ ямар нэгэ тодорхой юмэ хэлэжэ шадахагүй байһандамни, хулисэгтэ, Зүгөөр Верховно Советиёе, Министруудай Советиёе анхарал табижа, бодото хэмжээнүүдэе абхаа абзаа гээд найдангаби. Юб гэхэдэ, 28 процентын налог олоһондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлүүдээ татахагүй гүрэн Россин Федерацин Президентын зарлигыг һаа хүрэтэрэ отто дүүргэдэнэгүй. Эдэ бүгэдэ анхарал хандуулахаар болол даа.

Саашадаа юуныи болохо байһанын мэдэгдэнэгүй. Зүгөөр бүри хүндэ болохо гэбэл, алдуу гарахагүй ха. Тимэһээ нотагайһаа захирагшануудай толгойлоһонотой үгээ ойлгоһоно, аймагуудайһаа һонинуудые ямар нэгэ аргаар бүтэн булэн үлөөхэ тухай бодомжололди. Тинхэдэе туһа хүргэхөөр бэлэн байһан эмхинүүд, предпритинуудтай холбоо барисагаа бэхжүүрлөөл. Дуһал дуһалаар далай сугдуулажа болохо гэжэ бү мартагя!

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИВ, Буряадай ССР-эй Журналистуудай холбоһоний правленин түрүүлэгшэ.

1921 оной декабрин 21-һээ гарана

ӨХӨН ӨРНҮҮД ҮЛЭБЭ

Баргажанай райондо орой, доод 3 процент хүрэнгэ тухайн ГОСТ-ын ёһоор тарилгын шанарта хүргэдэнхэй. Тунхэнэй, Хэжэнгын, Яруунын, Зэдын районууд—10, Прибайкалийн район—11, Тарбагатайн район 12 процентийг 1-дэхи, 2-дохи классай шанартай үрэнэтэй болонох.

Хягтын районий Моероопын, Улаадайн совхозууд Прибайкалийн районий Прибайкалийн, «Нестеровский» совхозууд, Баргажанай районий Уланай, Хилганын колхозууд, Бодоной совхоз, Мухар-Шэбэрэй районий Суулгын, Сутайн совхозууд, Зэдын районий Доржо Банзаровой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд, «Октябрьский», «Заречный», «Гармаев» нэрэмжэтэ совхозууд мүн бусадые ажахиюуд урэнэ хүрэнгээ энэ жэлэй хабарай тарилгада оройдоошье бэлдэжэ бирабагүй. Эдэнэрэй гол шалтаганынь гэхэдэ, урэнэ хүрэнгээс буртаг үбнэһоонь илгэха шалаагүй байха юм.

Республика дотор тарилгын шанарта хүргэдөггүй урэнэй 43 процентийг буртаг үбнэһэй холисолдоһон гэжэ мэдэнэбди. Зэдын райондо 67 процентийг, Баргажанай райондо 66, Яруунын райондо 62, Тунхэнэй 59, Хэжэнгын, Ивалгын районуудта 56 процентийг буртаг үбнэһэй холисолдоһон гэжэ элрүүлгэдэнхэй.

Тарилгын шанарта хүргэдөггүй хоёрдохой талань хадаа шийг нойтогор элбэг урэнэ баһал олоор дайраллана. Шалагалаһан урэнэ хүрэнгын 19 процентийг шийг нойтогой гэжэ элрүүлгэдэ. Табгажатай райондо 85 процент, Тунхэнэй 52, Хэжэнгын райондо 44 процент хүрэнгын шийг нойтогор элбэг байна. Нимэ шанартай урэнэ саа-шадлаа үжжээ һаллаха хэ юм. Тимэһээ тарилгын урда тэһэн шийг нойтогор элбэг бүхэ урэнэ хүрэнгынгөө гарасын шаллаха, хэрлээ гарасын үгэ гэһа һаана гэрээшээр.

Мүнөө үдэ төлөөр үбнэ гэжэл бэлдхэлгэдэ, ургаса хурялгада хэрлэгдэхэ техникэ бэлдэхэ эхилбэ.

Л. ЛУГОВСКОЙ, Бэшүүрэй район.

ТҮГЭС БЭЛЭН

сугтаа хүдэлнэ. Анхандаа техника хадагалдаг натуральнохой, эмхи гуримгүй байһан хашаа сооһын мүнөө танигдахаар бэшэ болоо. Машинэ техникэһэ нарин илгэтар, ГОСТ-ын эрилтэүүдэй ёһоор хадагалжа байһанайһаа түлөө энхэлдэ район соо дэлгэрүүлгэдэн конкурсно илгэха гараа, 800 тухэрэй мүнүнэ шанда хүртөө юм.

— Бидэ хашаа соо оруулагдаһан бүхэ техникые урд шалгажа, бүхы эсабадин ёһоор хадагалалгада таблад, заһабарилжа эхилдэгбди. Тингэжэ бидэ дүр-

УРАГШАДАЙ ОЛИМПИАДА ЭХИЛБЭ

—Россин, хоёрдохинь—Буряад оройн, гурбадахинь—мүнөө сагай түүхэ болоно. Энэ предментэй һуулай үедэ тон эхэ анхарал хандуулагдаа. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө түүхын «саган толбоһууд» элрүүлгэдэжэ, энэ предмент шэнээр харгалдаха эхилбэ бишуу.

УРАГШАДАЙ ОЛИМПИАДА ЭХИЛБЭ

—Россин, хоёрдохинь—Буряад оройн, гурбадахинь—мүнөө сагай түүхэ болоно. Энэ предментэй һуулай үедэ тон эхэ анхарал хандуулагдаа. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө түүхын «саган толбоһууд» элрүүлгэдэжэ, энэ предмент шэнээр харгалдаха эхилбэ бишуу.

Олимпиадада хабаадаһан үхибүүдэ амаралтын үдэшэнууд, КВН-үүд, дээдэ хургуулин багшарартай, студентэртэй уулзалганууд, викторина болон марафонууд дуралдагдаха юм. Энэ мурсыондо илагшадта шалгалтагүйгөөр Д. Банзаровой нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ хургуулин студентэр болохо арга олгохо гэжэ тус институтай эрдэмэй совет шиндхэбэри абһан байна. Дээдэ хургуулин багшанар, багшанарай мэргэжэл дээшлүүлхэ институтай хүдэлмэрилгэшэд, Буряадай Нитинг эрдэмэй институтай эрдэмтэд, мэдээжэ уран зоһолшод, уран зурашад тус олимпиадын журинг гэшүүдээр тэмдэгдэнхэй.

Д. БАЛЫЖИНИМАЕВ.

Зөөри эзэтэй, мүнгэн тоотой

ОЙ МОДО АШАГЛАЛГЫН АСУУДАЛНУУД

Республикын ой тайга — манай гол баялгуудын нэгэн болодог гэжээ. Бүхдөө 27 миллион гектар газар тэрээ эзэднэ. Төд энэ баялгаа ёшоогоор сэргэнэ гэжээ гүднэ? Үгэ—гээд хэлэхээр байна. Имагтал ой модо отолго, элдэв материалнуудыг абаха гэжээ оролдогтой байна. Энэманай нэгэ талаараа зүб юм бээ. Ой тайга соо ажахы зүб мүүрөөр эрхилжэ байгаа хаа, модон материалнуудаа худалдажа, ашаг олоо эхээр абтаха байна ха юм.

10—20 дахин үнэгүй байхан гэжээ. Нимэ техникэ, технологи хэрэглэгийн дүй дүршл республика соо бий болоһон юм. Тэрэнэй ашаг үр эхэтэй байһыне эрдэмтэдше, ашаглагшдые гэршэлхэ байха.

Республика дотор ой модо отолго хэрэгтэй гү, али үгы гү гэһон асуудал хэһише табианагүй. Модон материалнуудые абахын тула тэрэниие отолго хэрэгтэй. Тинхэдэ нимэ хоёр юмээ харада абаха шухала гэжээ тоолонобди. Нэгдээдээр, заповедник, национальна парк болон хамгаалагдаг парк болон нуудһаа бэш тээ модо отолго болохо байна ха юм. Энэниие бөөдүүлхын тула зохио соонь гаргаша хэддээ болоно. Хоёрдохор гэгдээ, модо отололдог хэрэглэгдэдэг машина, техникэ, түхээрэлгэнүүдэй динлэнх олонхи хубинь байгааһаа хохидол үзүүлдэг байха ёһотой. Тэрэнэй тула мундэ мүнгэн зөөри гаргашалагдаха байна бшуу.

ажал эдэбхитэйгээр эмхидхэлсэн байтарь, комсомолой райкомой нэгдэхэй секретаряар хунгажархоба. Энээндэ халта омогорхоошые наа, хэмгүйг эхэ харюусалга даалгагдаба гэжэ ойлогоо нэн.

Олоной түлөө оролдогшодой нэгэн

Хуушарһан дэгэлшье баймга эдлэллээ гарадаг, тэрэнээ хушаха, хэлбэхэ саг ердэг ха юм. Түүнүшлэнэ нингэмэй хугжэлтэ урдынгаа маягаар хэтэдэ ябаха бэшэ, саг сагтаа шилжэлдэн хубилгагдажа байха зэргэтэй. Энэниие ойлогшоошье, дала гаран жэлэй хугасаа соо этнэгэн шүтэжэ ябанан ёһо гүрүн, үзэл суртал түүхын хуудалһаанаа зурагдан хангалда шэнги болоходоо, аха нүхэдэй сэдхэл хүлүүлэнгүй яаха ёһом.

Дайнай жолнууд соо хандаржа хохидон ажахые нэгээхын түлөө үнхөөр тэмсэлэй үе саг бэлэй. Сахил журам, эрилтэ, хуралсал сэрэгэй жама гуримаар табигдахай.

Цэбэнэй Жаргал, Будын Цым, Пил, Шагдарай Галсан ба бусад Дондогой хабна хашажа эбтэй хүдэлжэ нилээд туһалласа ёһом. Эрдэмтэй зоншье бин болохо эхилээ. Тимирязев акадэми дүүргэд эршэн залуу агрономые Согто-Хангилуу абаашад замдан оруулда, газар тариалангаз эрдэм ухаанай эрилтын ёһоор эрхид болоходоо, баринишан элэрэхдөө ёһом.

хүн зэргэлээ колхозойн туруулгыш байһан, Дондог болдоовичи — 2 метр үндэртэй халан хурса хэлэтэйшүүл хошон зугаа гаргадаг байха боло.

ниотар бэлэй. Эндэ эрхэдээ, тубхын туруун нөөхэй барилгада бүхы ханалаа табиба. Юундээ гэгдээ, хонидын аятай байра үгы дээрнээ хабар ойро түрэдэг, гүл олоор абтагдаггүй байба. Оролдогшонын үрэтэй байгаа—Дурбан жэл соо бүхы эм хонидын хайн байратай маншадын байсан гөрнүдтэй боллоо байгаа. Ехэнхидээ өөһөн дингөө хүсөөр, өөрингөө зөөрөөр туйлаа нэн. Техникэ абаха, соёлой гуламтануудые бариха хэрэгтэ арьбанлан мунгэн гэжэ номолдог байба. Тэрэншье зүб бэлэй. Дондог Гуролдовичи нэгэ юмээ эхилээ хаа, заабал тэрэнээ бөөдүүлхэ, тинхэдээ тон мунөө гол зорилгоной юун бэ гэжэ наариар бодомжолоо хураан хүн байгаа. Зугаалайда тэрэл үедэ спортын ордон (Россияны худөө ниотатууд соо түрүүшын) ашаглагдаа үгтээ, эхэ баяр болоо. Зоной амарха, зугаалха гуламтануудтай болоходоо, тэдэншье эцэ ажалые удха түгээдэр шанартай болгохо тухай түрүүлгүш ханамжааба. И. Гергенов гэжэ хатаршан. Е. Бадмаев барилдааншан, Бардас Цырендогов. Галсанма Базаровууд болон бусад бидтэйшүүдтэ түшгэлэн, тэдэнни ахи болохо аргаар үргөөд дэмжэлдэ хүшлэн, залуугүй зоние болбосорлой ажалда хабадууланай ашаар эндыа ниотайг нэрэ суу аяар холын Алас-Дурнаана оройной түб Москва хүрэтэр тараа ёһом.

ТОБШО ЮНИН

ГАРЗАДА ОРОХОГУЙН ТУЛАДА Улаан-Удын трамвай деподо 86 вагон тоологдог. Тэдэнэй 61-ниинь мүнөө хэтын хүн зоние хангалгада табигдахай.

Орон доторнай тохоболдонэ экономиксые хүндэ хүшэр байдал эндэ хүдэлгэшээдэй ажалда, ажабайдалда баһад өөринхээрээ нүүлээнэ. Электрын элдэ трамвайнуудай харьдаа эбдэршоо наань, занбарлагшад автомашинаар ошоно, байра дээршэ заһадаг юм. Эвэ ушарта бензин хэрэгтэй болоно. Мүн тоһололын материалнууд, запасной частнууд эхээр дуталдана. Трамвай жолоодогшодой салин хульһан бага—һарадаа дунда ээргээр 1500 түхэриг абадаг.

Гэбшье эндыа хүдэлмэрлэгшэд өөһөднөөрөө предпрятние гаразда оруулаггүй тула элдэ арга бэдэрнэ. Тэдэнэй нэгэн гэгдээ, билет шалгалһадай тоо олошооруулжа, ходо шалгалта эмхидхэдэ болонхой. Тингэжэ трамвайда хуугада, мунгэн түлэнгүй, өөдэ уруугаа гүйлгэжэ дуратайшуудла яла тулүүлдэг, аргатай наань, харын билет худалдан абахынь дуралдаг болоо. Нимэ хэмжээ ажуулгын ашаар трамвайн депогүй коллектив түсбөө үдүүргэжэ эхилбэ. Манай корп.

ОЛЗО ОРШО ОРУУЛНА

«Сибирь» совхоз зугы үсэхэрилгэдэ гол анхаралаа хандуудаг ажахы юм. Тус совхоз энэ халбарн эрхилһэндээ, хүн зонид тон хэрэгтэй продукт үйлдэбэрлэжэ, цэмэлтэ мүнгэн зөөри өһөдтөө оруулдаг байна. Нөдөндө жэлдэ тэдэнэр зугын продукция, мүн зугын 97 бүлэ худалданаһаа түлөө 71 мянгад түрэнхгүй олзо оруулаха. Тэрэннээ гадар совхозой хүдэлмэрлэгшэд хямда сэнтэйгээр зугын тоно худалдажа, өһөдтөө абаһан байха юм.

Вл. ДОРЖИВ. Бэшүүрэй район.

ПРИБАЙКАЛИН РАЙОНДО ШЭНЭ БАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

Районной өнхөөрүлгэдэмал-нуудал колоннын барилгашад Устага гэһон газарта малай шэнэ байра бариха эхилбэ. Энэнь «Зырянский» совхозой түбөө хооло бээхэн газарта юм. Тус ажахыда малай тоо толгой олошооруулаха аргын бин байһыне хүтэлбэрлэгшэд болон мэргэжлэдтэй һайн ойлгоно, мэдэнэ. Тинхэмээ шэнээр баригданан фермэдэ 400 толгой мал барилдахаар хараалагдана.

Мүнөө тус барилгада ажахын боджэдээ мүнгэн номолдожо, барилгын хүдэлмэри түлгэтгэе оробо.

КУУЗНИКУ ТАРИХАНЬ

«Зырянский» совхоздо малай тэмжээд нөөсөлгэ, ургууула хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг юм. Илангала малад витамин эхэтэй тэмжээд хэрэгтэй болодог.

Ажахын мэргэжлэдтэ овонц ургууулаг өөрын зөөнотой болохо гэһон асуудалтайгаар хүтэлбэрлэгшэдтээ хандана байгаа. Тини овонц ургууулаха тусхай зөөнотой байгуулагдажа, эмхидхэлэй, ажалтай халуун хаһа эхилбэ. Мүнөө зөөнотой гэгшүүд 30 гектар талмай дээрээ эхэла тогтоого. Дулаан хаһын ороходо, полн дээрээ наг шэбжэ гаргаха, саг соонь рассада һуулаха зорилго урдаа табиба.

СОВЕДУУД БА АЖАМИДАРХА ТУХАЙ ҮГЭ

Баяунтын райондо 600 шахуу эвенк үндэһэ яһатанай түлөөлгөшэд ажамуудад юм. Хойто-Байгалай, Муйскын, Хурамаханай районнуудта эвенкүүд хамта дээрээ тоогоороо тиниэ болохогүй. Манай райондо эвенкүүдэй эртэ урда саһаа хойшоо заншалта болоһон үйлдэбэрнэ—оро үсэхэрилгэ мүнөөшье арадай ажахын нэгэ халбарн боложо үгэнхэй. Усэхэрилгэдэ орунуудаа, мүн тэрэро үсэхэрилгэдэ эвенкүүдые колхозноо совхоздо, госпромхоздо, госпромхоздоо бага предпрятнида гэгжэ мэтээр дамжуулан үгэжэ, худхажа хуулижа халалаха болонхой.

Бүхы наһандаа оро үсэхэрилгэ ябанан Владимир Алексеевич Догончин нигэжэ хөөрнэ:—«Оро үсэхэрилгэдэ фермерүүдтэ хамтадаһанай һүүдээр 100 толгой оройтой «Юкты» («Булаг») гэжэ бага предпрятни эмхидхээбди. Манай, эвенкүүдэй ажабайдалда энэнь нэмэри болохо гү, али али үгы гү—хойшоодоо харагдана бээ. Убэлэй ангинама хүйтэндэ ой тайга соо орунуудаа харуулаха, гэр байраһаа хооло абаха гэжэ бөөдөн бээ. Заримдаа бүхтэ дилоон хонго соо эдэ хоол болон бусад юмээ асардаггүй ушар олоо дахин дайралдана. Нимэ эрхэ байдалда оро үсэхэрилгэдэ ажалда хон дуратай байхаб даа. Оро үсэхэрилгэдэ салин хүлһэн бага, транспорт үгы, ой соо саһан ходоодо үбэг соо байдаг.

ТЭРЭНЭЙ ХЭЛЭНН ҮГЭНҮҮДТЭ

Тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдтэ этнэгхэ хэрэгтэй. В. А. Догончин 8 хүйтүүтэй юм. Эхэ хүйтүүдтэ оронундые харуулаһадаг болонхой. Нэгэ хүйтүүнине бригадир юм. Гэгжэ зуура хүнүүдтэ үдэр бүри хэрэгтэй юмэнэй (ради, телевизор, трактор, бензин, элд бараан гэгжэ мэтэ) үгы байхдаа, залуушуул тус халбарда ажаллаха дуртайгүй байна бшуу. Багдариний эвенкүүдэй интернет хургуули дүүргэгшэд сооһоо хэһише ороһон болодогүй. Тэдэнэр эхэ, эсэгынгээ эрхилдэг ажахые үргэлжэжэ үлгээжэ гэжэ оролдодоггүй.

Элдэ болон бусад жэшээнүүд районной эвенкүүдтэ ороһон болохо гү, али али үгы гү—хойшоодоо харагдана бээ. Убэлэй ангинама хүйтэндэ ой тайга соо орунуудаа харуулаха, гэр байраһаа хооло абаха гэжэ бөөдөн бээ. Заримдаа бүхтэ дилоон хонго соо эдэ хоол болон бусад юмээ асардаггүй ушар олоо дахин дайралдана. Нимэ эрхэ байдалда оро үсэхэрилгэдэ ажалда хон дуратай байхаб даа. Оро үсэхэрилгэдэ салин хүлһэн бага, транспорт үгы, ой соо саһан ходоодо үбэг соо байдаг.

ЭВЕНК НАЦИОНАЛЬНА ЗАНШАЛТА

Эвенк национальна заншалта гар урлалаа хүржөөхэ ёһотой ха юм. Хаана, хайшан гэгжэ эдэ бүгдээ бөөдүүлхэ зон гэжээ? Россосһино хууриһаа эрэнһэн ажалай ветеран И. С. Дандеев, Джилдинын-Адагтай эвенкүүдтэ ниотайг асоциациянын түрүүлгүш М. А. Туракин нимэ асуудалнуудые табиба.

Арадай депутатуудай районно Совет 1989 ондо эвенк арадай агнаха, олзоборилго хэжэ заповединүүдэй зоно бин болгохо тухай һайшаалтай шидхэбэри абаһан байгаа ёһом. Саарһан дээрэ тини 30 гаран зоно тоологдонодо. Гэгбшье промышленна томо предпрятниүүд, леспромхозууд тэдэ зононууд соонь модо унагажа, эдэ шидхэбэринүүдтэ бөөдүүлхэ ара боломжо халгаана. Байгалиин баялгуудые абахамд, нөгшье солбохой юмээ тэрэннээ ниотайг аша түүһе харадаа нэгшье абаагүй.

рээ дахлан бо... навар ёшо... нилдэ ш... гаргатай д... сээд, тус... Тэдэнэй 95... тарь гол... дэдэн д... Колхозой н... соо гурв... хэжэ ба... байгаа. Д... гүй шалд... лгышые б... доһон з... роолдоо, о... окомой т... соо облас... наевта б... гэгжэ: «Н... сүүлдэгтэ... хаалтагүй... бүхы мур... лэн бээ. Б... Борлодог... тушаалай... тиндэ х... 20 процен... ха боломо... хын мур... хын тунд... болохо үг... нэгийс үг... гурин ба... Ажал, худ... туруулаа... баатай б... ной раён... хоздо ба... асарла т... стр и ан... хонитой, ээр дай... тулдоо... модо шу... жабан ба... Борлодог... үрүүлгш... демоно... ондо өм... тула эвн... юмээ өм... даа. Ш... Д... голдой... гуй үр... эхилээ. Т... лэгшэ Н... тула гор... үзүүлдэг... 3—4 ж... тала г... үлүүлд... дангир... доод орд... лоо хуби... доо, дүр... терминал... шагнуун... гөрнүдэ... тэрэнэ... зүлдэ... ната. С... мүнөө ай... нуудай... даа. — Д... ожо байдал... хубинь... шэжин... Энэ... Олово... мун С... нуудай... даагай... койной... Зорин... танда... хаба. С... шэнэ... хуби шэн... гэгжэ н... хонн. Ж... гадаа... зуу гар... тиндэ г... раар б... даа ман... тарын... болдо... «олово... рээд, Ч... нара... ной ст... даар б... Цыпел... тэдэнэ... гоһон н... хамбар... үшөөр... даа. А... таяа... үлүүлг... хэй, т... ндэнэ... ниском... хубида... үбэ, т... да. Д... сагай... ябажа... нон ш... гон бо... «Родина» колхоз буряад тоодын хэрэгүүдэй минерой хоорондохы худөө дукци үйлдэбэрлэжэ болбосоруулжа хамтын байгуулжа тухай Буряадай ССР-эй Худөө ажахын Мухар-Шэбэрэй районной захиргаанай мэдэ, мүн «Родина» колхозой мэдэни харжа үзөөд, Буряадай ССР-үүдтэй министрствотэй хамта хуу үйлдэбэрлэжэ ба буилуулан болбосорниотай байгуулаха гэһон тусхай Министрүүдтэй Совет нахтан багтаа Республикын захил хангаха ба талаар худөө ажахын продукция хонгодо тэрэ зандан үлөөхэ болоо. Худөө ажахын үйлдэбэрлэе саһан муудай ёһоор шэнээр эмхидхэгдэ тини уставной жаснь ба тэдэнэй талаана тодорхойлоо зорилготой районной захиргаанай гулваа (С. И. колхоз (Д. Е. Кравцов), Буряадай ССР-үүдтэй министрство (С. Ф. Иваноссов) Россин Федерациянын Хуулиин на актуудай үндэһөөр хамтын прятнэй гэгшүүдтэй гараха сүлжэе үзэһон байна. Гүрэнэй захил дүүргэжэ, андгэ хамтын предпрятние материалнууды пitaliaна барилгын талаар хангалтай Худөө ажахын министрство улам «Георгинский» совхоз Буряадай хэрэгүүдтэй министрство хойрой хын продукция үйлдэбэрлэжэ ба б... үзүүлдэ... таялса... хураха... шана п...

болон Экономическа Харилсан Тулалсалгын Сөвдэй бутаран халалгас...

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ...

ундэнэ янатаран-демократическа түүхэлэй парти МНРП болобо гэжэ мун лэ сонос...

Мүнөө Министруудэй кабинедтэ дүрбэн парти өөндүнгөө түлөөлгөшдэтэй юм...

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ...

Манай нүхэд ГЕОГРАФИИН ЭРДЭМ ДЭЛГЭРҮҮЛЭГШЭЙ

Бурядай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтай нэгэ аудитори соо 4-дэхи курсын олон оюутан хэсхэлдэ...

Манай нүхэд диссертацингаа темые «Зүүн Забайкалийн промышленностин хүгжэлтэ ба...

Хэлэгшээр, олоно байгаа сомигическа ба похубилтанууд шэнжэ шапар...

Премьерэй тоолонхой ёшоор, орон дотор бөлүүлдэгжэ байгаа реформо баруунхайдай онсо дэмжлгэдэ хүртэдэг байна...

Тэрэнэй ёшоор, БГПИ-гэй ректоргай Цыбен Дашащыреновиче географин кафедрэ багшанарай институтай нэгэ аудитори соо 4-дэхи курсын олон оюутан хэсхэлдэ...

ТУРҮҮШЫН МАЦИ МҮНДЭЛБЭ

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ...

Гэр байраар хангалга ямар бэ?

1991 ондо 2433 бүлэ гэр байра абаа гэхэ гү, али жэлэй эхиндэ арадай депутатуудай Сөвдөүдэй гүйсэдкөмуудта бүридхэлдэ байһэн бүлүнүүдэй 9 процентэй болон...

Манай нүхэд

Манай нүхэд диссертацингаа темые «Зүүн Забайкалийн промышленностин хүгжэлтэ ба...

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ. Table with columns for letters and their combinations.

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ

МОНГОЛ ОРОН УГЫТЭЙ ТҮРЭЛ ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БОЛОХОГҮЙ гэжэ премьер-министр Бямбасүрэн мэдүүлбэ. Table with columns for letters and their combinations.

Манай нүхэд

Манай нүхэд диссертацингаа темые «Зүүн Забайкалийн промышленностин хүгжэлтэ ба...

Манай нүхэд

Манай нүхэд диссертацингаа темые «Зүүн Забайкалийн промышленностин хүгжэлтэ ба...

